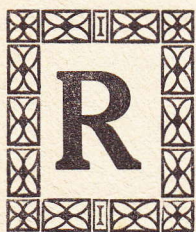

De Kerstnacht te Rungholt

 RUNGHOLT was een groote, rijke stad op het eiland Noordstrand in Friesland.

Met scheepvaart en handel hadden de menschen er veel geld verdiend, maar daardoor werden ze boosaardig en lichtzinnig en begonnen ze lui en weelderig te leven.

Ze hadden genoeg gewerkt, zoo zeiden ze, en ze wilden nu altijd plezier maken, smullen, drinken en dansen. Ze gingen schoon gekleed; de vrouwen en meisjes behangen met juweelen en de een trachtte den ander daarin te overtreffen, zoodat het als een wedstrijd werd in rijkdom en overdaad.

Hun eiland was omringd door een hoogen dijk, die de golven weerhield, zoodat bij de sterkste vloedden Noordstrand daar nog veilig beschermd lag.

En de mannen van Rungholt voelden zich door dien dijk machtiger dan de zee, die ze spottend «Blanke Hans» noemden, vanwege het witte schuim der baren. Dikwijls, als ze dronken waren van wijn, kropen ze op den dijk, welken ze hun gouden hoepel hadden geheeten, en dan schreeuwden ze naar de zee: «Trot nou, Blanke Hans!» Ze wilden daarmee zeggen: «Bestook ons, zee, zoo ge kunt!»

Ja, de bewoners van Rungholt waren slechte lieden, drinkers en losbollen, en de vrouwen deden zoo hard mee als de mannen, de deernen als de knapen.

Drie maagdekens echter leefden vroom en braaf en hadden een afkeer van al die boosheid in hun stede. Voortdurend werden ze bespot en dan moesten ze hemeltergende verwenschingen hooren, maar ze stoorden er zich niet aan, wel wetend, dat alleen treffelijkheid en eere standhouden, maar 't kwaad zich zelve straft.

De oude pastoor van Rungholt had over die goddeloosheid zijner parochianen veel verdriet. En gaarne zou hij hun in zijn sermoenen

opgewekt hebben tot bekeering en ootmoed, maar zijn kerke was altijd leeg; alleen de drie maagdekens woonden de heilige diensten bij en onder de mis zelfs hoorden zij uit de herbergen in 't ronde het wild getier, 't gezwets en 't gevloek tot in Gods Huis doordringen.

«Trot nou, Blanke Hans!» Ze wilde daarmee zeggen: «Bestook ons, zee, zoo ge kunt!»

Wel ging de priester rond en vermaande hij de ouders, maar deze hielden hem voor den gek of ze staken hem schimpend buiten de deur. Kinderen durfden hem met steenen werpen. In heilige verontwaardiging predikte de dienaar des Heeren soms op straat over de oordeelen des Hemels, welke men uitlokte. Maar knapen en deernen dansten om hem heen en zongen dan slechte liederen.

't Was de avond voor Kerstmis in 't jaar Onzes Heeren dertien honderd. De drie maagdekens verlieten tegen den donkeren de stad om in het dorp Bopschlut de middernachtmis bij te wonen en de geboorte van Jezus te herdenken. Want te Rungholt wilden zij niet blijven, waar de heilige nacht toch zou verstoord worden door helsch rumoer.

De menschen der stad vierden ook Kerstmis, maar op hun wijze, met zwelgpartijen en woesten dans. En zoo ze al spraken over het kindeke uit de kribbe in den schamelen stal, was het om het te bespotten.

Eenige dier goddelooze kerels waren bijeen in een herberg. Ze verteerden grof geld, zoodat de wijn zelfs van de tafel lekte. Een sleurde dan een zwijn uit den stal en stelde voor het dier mee te laten drinken.

En zij, die zelf als beesten waren geworden, trokken den muil van 't varken open en goten het bier en wijn naar binnen. Dan legden ze het dronken dier te bed.

— Nu moeten we om den pastoor gaan! riep er een. Die grijskop scheldt ons altijd uit. Hij zal ons vanavond ter wille zijn en moet ons zwijn het Heilig Oliesel toedienen.

Men lachte om dat heiligschennend voornemen en de schurken begaven zich dadelijk naar de pastorie.

Hier zat de pastoor droevig en eenzaam, zeer bekommerd om de zielen zijner kudde. Men bonsde op de deur en hij hoorde een stemme : « Och, heere, ga spoedig mee, om een armen stervende te bedienen. »

Het gebeurde wel meer dat mannen en vrouwen, bij het naderen van den dood, eensklaps in groote benauwdheid verkeerden van de eeuwigheid, waarmede ze altijd hadden gespot, en dan om den priester zonden dien ze vroeger zoo hadden beschimpt.

De pastoor ging dus mee, maar als hij gewaar werd tot welk een heiligschennis men hem wilde dwingen, verweet hij verontwaardigd die kerels hun goddeloos gedrag, waardoor ze Gods straf over zich inriepen.

— Gij zult doen wat wij eischen of we verdrinken u in de zee! dreigde een der dronkaards.

— Gij kunt met mij doen wat ge wilt, maar nooit zal ik onzen heiligen godsdienst onteeren, hernam de priester op kalmen toon.

— Vooruit, werpen wij hem over den gouden hoepel!

— Ja, Blanke Hans krijgt dien ouden suffer tot kerstgeschenk!

De drie maagdekens verlieten tegen den donkeren de stad om.....

Zoo tierden de slechtsten, maar anderen hadden toch nog wat menschelijk gevoel en wilden den grijsaard heen laten gaan.

Nu begonnen ze daarover onder elkaar te twisten en intusschen sloop de pastoor haastig heen.

Maar op straat ontmoette hij andere mannen, die ook dronken waren en weg-en-weer waggelden. Toch herkenden ze den dienaar Gods en hun nijd en haat laaiden op.

Ze grepen den priester vast en riepen dat hij met hen Kerstmis vieren en drinken moest.

Ze sleurden hem in een herberg, waar meiden en knapen zaten, en toen deze zagen, wie daar binnen werd geleid, zeiden ze ook, dat de pastoor met hen klinken en dansen moest.

De oude man keek de bandeloze bende droevig aan en boven 't getier klonk plechtig zijn vermaning : « O, komt toch tot inkeer! 't Is de nacht waarin Christus werd geboren... waarin Engelen Zijn glorie zongen... waarin de eerste menschen Hem aanbaden. Komt tot inkeer en doet boete voor God! »

Maar men schreeuwde en spotte nog luider en stak den grijsaard volle bekers toe. En bij zijn weigering grepen eenige schelmen hem vast, scheurden zijn opperkleed en zagen dan de doos met de Heilige Hostie.

Sommigen schrokken toch en zeker roerde er wat in 't diepste van hun harte.

Maar anderen pakten de doos vast en spotten:

— Zoo God daarin is, moet Hij met ons drinken!

Vol ontzetting zag de priester hoe men de doos vol bier goot.

— O, wat doet ge!... stamelde de pastoor. Dat is God verzoeken... Welk een heiligschennis! Gij roept zijn straf over u in!...

En luider kloeg hij :

— God zal Rungholt kastijden!... Zegen en voorspoed hebt ge gehad... en nu roept gij het oordeel in!... Geeft de doos terug... Gaat niet verder... of moet het vuur en zwavel regenen over dit huis en deze plaats ?

Zij, die reeds wat ontsteld waren geweest over de afschuwelijke daad drongen nu aan, dat de priester het heilig voorwerp terug zou krijgen.

Bevend van verontwaardiging, het harte vol droefheid, begaf de herder zich naar de kerk.

Hij ontsloot de zware poort, stapte door het portaal het bedehuis binnen, ontstak dan een kaars, die eenzaam pinkte in de duistere ruimte en reusachtige schaduwen wierp op de grafzerken, waaronder poortiers en poorterssien sliepen, die Rungholt hadden groot gemaakt, maar toen den Heer dankten voor die welvaart.

De grijsaard behing het altaar met rouwdoeken en knielde neer om boete te doen in de plaats van hen, die heden nacht zoo'n gruwelijke heiligschennis hadden bedreven.

Maar van 't altaar klonk een stem :

— Sta op en verlaat deze stad, die verdronken zal worden. Toef niet langer, want reeds steekt de wind op die een orkaan zal ontketenen...

Dat was de stem van een Engel, een bode des Heeren.

En de grijsaard wist dat boete niet meer helpen kon, en spoedig ging hij heen, terwijl snikken in zijn keel nokten.

In den zwaren toren bonsde eensklaps de klok, als luidde zij het oordeel in, en de in lood gevatte ruiten der hooge ramen rammelden onheilspellend en gansch de groote kerke scheen te zuchten en te steenen.

De priester schreed vlug door de stad. Overal waren de ramen verlicht, de luiken open gelaten en de gordijnen hoog opgetrokken, want de feestvierders wilden het elkaar van uit hun woning toonen, hoe ze smulden van koeken, eieren, visch, vleesch, hesp, en dronken uit gouden bekens den verhittenden wijn. En daartusschen klonk woest gezang of helmden de kreten van lieden die in hun brooddronkenheid niet meer wisten hoe hun woestheid te uiten.

De grijsaard verliet de poort, die ook onbewaakt was, want wie dacht hier nog aan plichtsgevoel, en trok den duisteren kleiweg op welke den polder kruiste.

Achter den gouden hoepel, den hoogen zeedijk, hilde reeds de zee. Blanke Hans scheen te juichen, omdat hij heden nacht zijn bespotters van Rungholt te midden van hun zwelgpartijen verrassen zou, en hij zond reeds zijn machtige golven om het verdedigingswerk te rammen, heviger en wilder dan de stormrammen der krijgslieden vermochten op muren en poorten eener belegerde stede.

De priester ging altijd maar voort. Daar hoorde hij klokken jubelen. Ze luiden in den Kerstnacht ter eere van 't Kindeke van Bethlehem. 't Waren die van Bopschlut en ze zongen als engelen uit hun toren het « Gloria in Excelcis », het « Vrede op aarde aan menschen van goeden wille ».

De grijsaard verhaastte zijn schreden en weldra zag hij de verlichte ramen van Bopschluts bedehuis. Hij spoedde zich nog meer, trad beslijkt en vermoeid de kerk binnen en zag de dichte schare van geloovigen, neergeknield in aanbidding voor het kindeke dat daar voor 't altaar, door 't gouden licht der vele kaarsen omstraald, in zijn kribbeke lag.

En koorknapen zongen aandoenlijk schoon:

Adeste Fidelis.

Komt geloovigen, komt verheugd van harte,

Bethlehems stal in den geest bezocht.

Zien wij er het Kindje, ons tot heil geboren.

O, laten wij aanbidden,

O, laten wij aanbidden,

O, laten wij aanbidden,

Dien Koning!

En toen dacht de grijsaard aan zijn kudde, aan de heiligschennis van Rungholt, aan de boodschap des Engels in de ledige duistere kerk, en hij viel op de knieën, sloeg de handen voor 't bleek gelaat en weende.

Zoo lag hij tot de mis geëindigd was.

Het volk ging heen en ook de oude pastoor van Rungholt stond op.

Daar zag hij de drie maagdekens, de eenige getrouwen zijner parochianen.

Hij ging tot hen en sprak ernstig :

— O, mijn kinderen, keert niet weder naar Rungholt.

— Hoe zouden wij kunnen, vader, de storm is opgestoken en noodweer woedt, antwoordde een der meisjes. Wij zullen bij een vriendinne overnachten.

— Ja, doet dat... en bidt... o bidt voor de menschen van Rungholt!

Maar het vreeselijk geheim verzwegen hij.

De koster bluschte de lichten. De grijsaard knielde achter een pijler. De koster bemerkte hem niet, ging heen en sloot de kerk.

De priester bad. En hij hoorde den storm huilen. Hij bad voor de zielen van Rungholt, de gedoemde stede, die in dezen nacht verdorven zou worden.

Den volgende morgen vond men hem dood op een grafzerk.

* * *

Te Rungholt duurde het feest voort. In veel huizen echter lagen mannen en vrouwen dronken in zetels, op rustbanken of op den vloer. Hier en daar waren wijnkannen en bekers omvergerold en scheen het of bloed de tafels, de stoelen, de tapijten kleurde. Kostelijk voedsel was vertrapt onder de voeten van woeste kerels, die in hun uitgelatenheid nog hadden willen dansen, tot ze tegen den disch waggelden of met een sliert van het ammelaken schotels en bokaalen medesleurden op den grond.

In de herbergen zwetste en twistte men.

— Waarom luidt de pastoor toch die vervloekte klok! riepen zij die nog wat nuchter waren en de zware klanken hoorden, maar niet

vermoeden dat geen hand het dik, glimmend geworden zeel in den toren bewoog.

— En die wind, die wind! kloegen anderen.

— Blanke Hans huilt van jaloerschheid omdat hij onzen gouden hoepel niet breken en ons feest niet storen kan.

Reeds stond het water manshoogte in de straten,.....

Maar anderen konden niet meer denken en lagen te hikken of te kreunen, of balkten eenige woorden van een goddeloos lied.

Doch eensklaps klonk op straat een gil...

— De zee over Rungholt!

De zware koppen verhieven zich lodderig, in de dikomrande oogen kwam wat glans.

— De zee over Rungholt!

In elke woning, herberg of kroeg hoorde men dien schabauwelijken kreet.

Men lachte, spotte, vloekte.

Had men niet den gouden hoepel, sterker dan Blanke Hans, dan de muren eener veste?

De stemme zweeg. Maar men vernam een ander geluid, het bulderen der golven, het gebruis van een woesten stroom.

En het water gleed onder de deuren, spoelde in de feestkamers, ontnuchterde de zwelgers, die eensklaps verschrikt rechtekropen en elkander angstig aanstaarden.

— De zee over Rungholt! Zou het dan toch waar zijn?

De mannen en vrouwen zwijmelden naar buiten. Maar het snel stijgend water dreef hen terug, en de wind joeg de pannen van de daken, wierp de schoorsteen en ramde de luiken van de ramen, drukte de ruiten kletterend in, bluschte de kaarsen op de gouden kandelaren.

Toen steeg overal een vervaarlijk gehuil op.

— Naar den toren, naar den toren! schreeuwde men.

Maar 't was te laat. Reeds stond het water manshoogte in de straten, muren waggelden, ploften neer en de steenen en balken verpletterden hen, die nog door den vloed wilden waden. En vele anderen, die toch hun woning waren ontvlucht, hadden door den ingezwolgen drank geen kracht meer om staande te blijven, tuimelden dra omver en verdronken.

Enkelen hadden de kerk bereikt, maar konden de zware deur niet openen, als werd deze gesloten gehouden door een onzichtbare hand, terwijl daarboven de bronzen klok het oordeel over Rungholt luidde.

De sterkste huizen bezweken. De wolken ook braken in pletsende stroomen open.

Het afschuwelijk gehuil stierf uit, want alle bewoners gaven den geest in dien verschrikkelijken nacht...

* * *

De drie meiskens van Rungholt bleven te Bopschlut wonen en werden elk de moeder van een geslacht.

En de oude kerkdeur van Rungholt werd door de golven op 't strand te Ulversbüll geworpen en hier in 't bedehuis geplaatst.

SNEEUWWITJE

L. OPDEBEEK

UITGEVER

ANTWERPEN

GRIMM

SNEEUWWITJE

A. HANS

DE KERSTNACHT TE RUNGHOLT

L. OPDEBEEK · UITGEVER · ANTWERPEN